JAHON IQTISODIYOTI VA
DIPLOMATIYA UNIVERSITETI

SILLABUS
Fan: Falsafa
(PHIL12C4/PHIL11C4)

2026-2027

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI TASHQI ISHLAR VAZIRLIGI
JAHON IQTISODIYOTI VA DIPLOMATIYA UNIVERSITETI
SIYOSATSHUNOSLIK KAFEDRASI

«Tasdiqlayman»
Akademik ishlar bo‘yicha
birinchi prorektor
A. Umarov
2026-yil “28” 08

FALSAFA
FANI SILLABUSI
(PHIL12C4/PHIL11C4)

Bilim sohasi:	400 000-Biznes, boshqaruv va huquq
Ta’lim sohasi:	410 000-Biznes va boshqaruv 420 000-Huquq
Ta’lim yo‘nalishi:	60411100-Jahon iqtisodiyoti va xalqaro iqtisodiy munosabatlar 60420100-Yurisprudensiya

Toshkent – 2026

Kreditlar miqdori:	**4 ECTS**
Ta’lim turi:	**Kunduzgi**
Soatlar (jami):	**100 soat** **Ma’ruza: 20 soat** **Amaliy mashg‘ulot: 20 soat** **Mustaqil ta’lim: 60 soat**
Ta’lim tili*:	**O‘zbek tili, rus tili**
Semester:	**1, 2**
Kafedra:	**“Siyosatshunoslik”**
Ma’ruzachi:	Xan Valeriy Sergeevich, Siyosatshunoslik kafedrasi dotsenti, fan doktori (DSc). Alijonov Muslimbek Bahtiyorjon o‘g‘li, Siyosatshunoslik kafedrasi dotsent v.b., PhD.
Ofis:	A bino, 213-xona.

Telefon: +99871 267 07 06 (135)
E-mail: khanval@uwed.uz

Taqrizchilar:
1. Sultanova E.S. Siyosatshunoslik kafedrasi professori, s.f.d.

2. Nabiyeva Z.A. Puchon Universiteti Ijtimoiy fanlar kafedrasi mudiri, PhD.

Kelishildi:

AO‘IO boshlig‘i _____ **U. Dustov**

Fakultet dekani _____ **M. Abdullayeva**

Kafedra mudiri _____ **Sh. Abdullayev**

Ushbu sillabus O‘quv-uslubiy kengashning 2026-yil “26”- 08 dagi 2 - sonli bayonnomasi bilan ma’qullangan.

Ushbu hujjat Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universitetining mulki hisoblanadi va uni oluvchilar uchun maxfiy bo‘lib, to‘liq yoki qisman nusxa ko‘chirilmasligi, tarqatilmasligi yoki ko‘paytirilmasligi, shuningdek, uchinchi shaxslarga berilmasligi kerak. Ushbu material

ANNOTATION

PHILOSOPHY

This course introduces students to major philosophical traditions and to questions that thinkers across different historical periods have raised about human experience, knowledge and society. Students explore how philosophical ideas have shaped science, art, ethics and politics. By comparing different authors' positions, they learn to recognise the assumptions that underpin scientific theories, economic ideas and political views.

The course places particular emphasis on logic and argumentation. When reading a text, students learn to identify its central claim, examine the reasons the author gives for it and assess whether the conclusion follows from those reasons. They apply these skills when discussing ethical questions, evaluating competing interpretations of contemporary events in Uzbekistan and around the world, and developing their own arguments in speech and writing.

The document contains two versions of the syllabus. The course carries 6 credits in International Relations and 4 credits in each of the following programmes: World Economy and International Economic Relations and Jurisprudence.

АННОТАЦИЯ

ФИЛОСОФИЯ

Курс знакомит студентов с основными философскими традициями и с вопросами, которые мыслители разных эпох ставили о человеке, познании и обществе. Студенты изучают, как философские идеи влияли на развитие науки, искусства, этики и политики. Сопоставляя позиции разных авторов, они учатся видеть, какие представления о мире лежат в основе научных теорий, экономических идей и политических взглядов.

Особое внимание уделяется логике и аргументации. При работе с текстами студенты учатся выделять основной тезис,

определять, какими доводами автор его подкрепляет, и проверять, следует ли вывод из приведённых аргументов. Эти навыки помогают им обсуждать этические вопросы, оценивать различные интерпретации современных событий в Узбекистане и мире и обосновывать собственную позицию в устной и письменной форме.

В документ включены два варианта силлабуса. Для направления «Международные отношения» объём курса составляет 6 кредитов, для направлений «Мировая экономика и международные экономические отношения» и «Юриспруденция» — 4 кредита.

ko'paytirish, tarqatish, nusxalash, oshkor qilish, o'zgarish, tarqatish yoki nashr etishning har qanday shakli qat'iyan man etiladi.

1.Fan tavsifi

Ushbu fan doirasida talabalar falsafaning asoslari, uning predmeti, tushunchalari, falsafiy qarashlarning shakllanishi va rivojlanishi, falsafa kategoriyalari haqida chuqur tushunchaga ega bo'ladilar. Kursda falsafaning jamiyat taraqqiyoti tarixidagi o'rni, ijtimoiy va ilmiy-texnikaviy taraqqiyotning yetakchi tendentsiyalariga e'tibor qaratiladi. O'qitish ta'lim triadasiga asoslanadi: bilim - malaka - ko'nikma. Darsning interfaol usullariga, mustaqil ishlarga katta ahamiyat beriladi.

2.Fanning dastlabki rekvizitlari

Ushbu fan uchun prerekvizitlar talab etilmaydi.

3.Fanning maqsadi

Talabalarga falsafiy bilim asoslarini o'rgatish, ularning falsafiy kompetensiyalarini rivojlantirish, falsafaning kategoriyaviy apparatini chuqur anglash. Bundan tashqari, kurs falsafiy tafakkurning o'zagi bo'lgan mantiqiy va uslubiy fikrlash malakalarini egallashga qaratilgan. Talabalar turli tarixiy davrlarda falsafaning tafakkur va dunyoqarashga qanday ta'sir ko'rsatganligi (davrning nazariy o'zini-o'zi anglashi), fan, san'at, axloq va siyosat bo'yicha bilim va malakaga ega bo'ladilar. Olingan bilimlarni amaliyotda qo'llash, zamonaviy dunyo va O'zbekistonda, xususan, sodir bo'layotgan voqea va hodisalarga baho bera olishiga e'tibor qaratilmoqda.

4.Ta'lim berish natijalari

Ushbu fanni muvaffaqiyatli tugatgandan so'ng talabalar quyidagi bilim, malaka va ko'nikmalarga ega bo'ladilar:

1. Turli falsafiy maktablar va ularning rahbarlarini bilish. Falsafiy nutqlar va matnlarni turli maktablarga mansubligi nuqtai nazaridan aniqlaydi.
2. Falsafaning ilmiy masalalarni, san'atni, axloqni, siyosatni hal etishda qanday ta'sir ko'rsatgan va ta'sir qilganini biladi.
3. Turli ilmiy, iqtisodiy va siyosiy g'oyalar ortidagi falsafiy asoslarini aniqlash malakasiga ega bo'ladi.
4. Mantiqning asosiy qonunlarini biladi. Barkamol mantiqiy fikrlash ko'nikmalarini egallash, matnlarni muhokama qilish va baholash jarayonida mantiqiy qonunlarni qo'llay olish qobiliyatiga ega bo'ladi. Fikrlash va matnlardagi odatiy mantiqiy xatolarni biladi.
5. Nazariy va amaliy masalalarni uslubiy tahlil qila oladi.
6. Nazariy va amaliy gipotezalarni qo'yish va yechish bo'yicha asoslantirilgan takliflarni ilgari sura oladi.
8. Olingan bilim, malaka va ko'nikmalarni munozaralarda, kasbiy faoliyat rejasini tuzishda, ilmiy, siyosiy va hayotiy muammolarni hal qilishda qo'llashni o'rganadi.
9. O'z fikr va dalillarini og'zaki va yozma ravishda mantiqiy va uslubiy jihatdan to'g'ri ifoda eta oladi.

5.Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ish talabalarning ushbu fan bo'yicha bilimlarini chuqurlashtirish maqsadida amalga oshiriladi va oldindan tanlangan maxsus adabiyotlar bo'yicha insho yozish uchun zarur bo'lgan asosiy va qo'shimcha adabiyotlarni individual o'rganishni nazarda tutadi.
Mustaqil ish quyidagi turlarni o'z ichiga oladi: 1) seminar bo'yicha tayyorgarlik; 2) darsda o'tkazilishi kerak bo'lgan taqdimotlar; 6) insho yozish.
Talabalar uchun mustaqil ishning ushbu shakliga qo'yiladigan asosiy talablar quyidagilardan iborat: (1) mustaqil ta'lim uchun berilgan adabiyot bo'yicha esse yozish; (2) ishni baholashda quyidagilar e'tiborga olinadi: mustaqillik, ijodkorlik (tahliliy yondashuv, g'oyalarni shakllantirish, muammoni qo'yishning yangiligi, muammoni hal qilishga e'tibor berish), taklif qilingan qoidalarning asosliligi; (3) stilistika (umumiy savodxonlik, matnni tushunish qulayligi); (4) esse: **hajmi – 800 (±10%) ta so'z; shrift – Times New Roman; interval – 1,5; kegel – 14;** (5) taqdimotning izchilligi.
II. Talaba belgilangan muddatdan kechiktirmay (falsafiy muammoni tadqiq qilish asoslarini aniqlash, tadqiqot metodologiyasini tanlash, tahlil qilish (mazmun tahlili, tizimli tahlil va h.k.) 4 ta mustaqil ishni individual topshiriqlar shaklida bajaradi. Internetdan yuklab olingan insholar qabul qilinmaydi.
III. O'qituvchi va seminarchilarning talabalar bilan ishi mentorlik dasturi doirasida (individual traektoriya bo'yicha) amalga oshiriladi.

6.Talabalar bilimini baholash

Baholash tizimi	Raqamli qiymat	Foiz ko'rsatkichlari	
	5	90-100%	Joriy baholash-30%
	4	70-89%	Oraliq nazorat 30%
	3	60-69%	Yakuniy imtihon 40%
	2	0-59%	

Talabalar barcha topshiriqlarini o'z vaqtida topshirishlari kerak. Muddati o'tkazib yuborilgan topshiriqlarni qayta topshirishga ruxsat berilmaydi.

7.Adabiyotlar

I. Asosiy:

1. Философия: учебник. Под ред. А. Ф. Зотова, В. В. Миронова, А. В. Разина. 6-е изд., перераб. и доп. – М.: Проспект, 2022.
2. I.Saifnazarov, A.Muxtarov, T.Norov, T.Sultanov, D.Ernazarov, U.Kudratova, F.Usmonov, Sh.Mamatqulov, S.Umarjonov. Falsafa. Darslik. –T.: …. , 2023. -348 b.
3. I.Saifnazarov, A.Muxtarov, T.Norov, T.Sultanov, D.Ernazarov, U.Kudratova, F.Usmonov, Sh.Mamatqulov, S.Umarjonov. Falsafa. Darslik. –T.: …. , 2024. -348 b.

II. Qo'shimcha:

1. Dorling Kindersley. The Philosophy Book: Big Ideas Simply Explained. – London. 2011. Dorling Kindersley. – P. 352.
2. Nancy Le, Nezet Guy, Williams Chris White, Daniel Lee. Philosophy: being human. Great Clarendon Street, Oxford, OX2 6DP, United Kingdom. 2014. –P. 411.
3. Joel Smith. Existentialism: A Philosophical Inquiry. Published June 15, 2022 by Routledge. - P. 266.
4. Paul Kleinman. Philosophy 101 from Plato and Socrates to ethics and metaphysics, an essential primer on the history of thought. Avon, Massachusetts. 2023. - P. 364.

5. Hakimov N.H., Qodirov N.N, Bayaliyev J.Q. Ismailov M.I. "Falsafa". Darslik.- T.: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti. "IQTISODIYOT", 2022. -320 betТоффлер Э. Третья волна. — Москва: АСТ, 2004.

6. Юваль Ной Харари. Homo Sapiens. Краткая история человечества. М., 2019.

7. Юваль Ной Харари. Homo Deus. Краткая история будущего. М., 2019.

8. Nick Bostrom. Superintelligence: Paths, Dangers, Strategies. 2016. Oxford University Press. - T. 352.

9. Философия будущего: какой ей быть? https://cyberleninka.ru/article/n/filosofiya-buduschego-kakoy-ey-byt/viewer

8.Fanning tarkibiy tuzilishi

№	Mavzular	Ma'ruza, amaliy va seminar mashg'ulotlar rejasi (adabiyotlar)	Asosiy adabiyotlar	Qo'shimcha adabiyotlar	Soatlar		
					Ma'ruza	Amaliy va seminar	Mustaqil ta'lim
1	1-mavzu. **Falsafaning predmeti, asosiy muammolari va vazifalari.**	Falsafaning asosiy muammolari. Falsafaning vazifalari. Falsafaning predmeti. Falsafaning ma'nosi.	1,2		2	2	6
2	2-mavzu. **Falsafaning paydo bo'lishi. Antik falsafa**	Qadimgi Sharq, Hindiston va Xitoyda falsafadan oldingi davr. Falsafaning paydo bo'lishi. Qadimgi Yunoniston va Qadimgi Rimda falsafa.	1	1,2	2	2	6
3	3-mavzu. **O'rta asrlar va Uyg'onish davri falsafasi.**	O'rta asrlar Yevropa falsafasi: teotsentrizm. Yaqin va O'rta Sharqda o'rta asr falsafasi: Sharq Uyg'onish davri (fan, falsafa, adabiyot). Yevropa Uyg'onish davri: teotsentrizmdan antropotsentrizmgacha.	1	1	2	2	6
4	4-mavzu. **Sharq Uyg'onish davri falsafasi.**	Yaqin va O'rta Sharqda o'rta asr musulmon falsafasi.	1	1	2	2	6
5	5-mavzu. **Yangi zamon falsafasi.**	Feodalizmdan kapitalizmga o'tish: yangi dunyoqarash zarurati va falsafaning yangi roli. Empirizm va ratsionalizm. Subyektiv	1	1	2	2	6
6	6-mavzu. **Nemis klassik falsafasi.**	Kant: idealizm va materializm o'rtasida. I.Fixtening subyektiv idealizmi. Gegelning ob'ektiv idealizmi. L. Feyerbaxning antropologik materializmi. Marksizmning dialektik va tarixiy materializmi.	1	1	2	2	6
7	7-mavzu. **XX falsafasi. (I-qism)**	Sayentizm va antisayentizm. Hayot falsafasi. Pozitivizm va neopozitivizm. Postpozitivizm. Ekzistensializm.	2	1,2,3	2	2	6
8	8-mavzu. **XX falsafasi. (II-qism)**	Xayot falsafasi. Postmodernizm.	1	3	2	2	6
9	9-mavzu. **Jamiyat falsafiy tahlil obyekti sifatida. Tarix falsafasi.**	Ijtimoiy bilishning xususiyatlari. Jamiyat falsafiy tahlil obyekti sifatida. Tarix falsafasining asosiy tushunchalari. Sikllik, sivilizatsiya va davriylik modellari.	1,3	3,4,5	2	2	6
10	10-mavzu. **Zamonaviy davrning falsafiy tahlili (asosiy trendlar).Kelajak falsafasi.**	O'tmish utopiyalari. Zamonaviy davrning asosiy tendensiyalari. Global muammolar. Global muammolarning chuqurlashishiga xalqaro tartibning ta'siri. Futurologiya: asosiy vakillari va tushunchalari. Kelajak konturlari. Ilmiy prognozlash usullari. Raqamli dunyoda odam.	1	3,4,5	2	2	6
Umumiy					**20**	**20**	**60**

9. Amaliy mashg'ulotlar uchun topshiriqlar

Baholash turlari	Maks. ball	Mustaqil bajarish uchun topshiriqlar	Muddati
1-vazifa	7	Qadimgi davrning tafakkur tarzi mavzusida prezentatsiya tayyorlash.	3-hafta yakuniga qadar

2-vazifa	7	Sharq va Yevropa Uyg'onish davri mavzusida prezentatsiya tayyorlash.	5-hafta yakuniga
3-vazifa	6	Futurologiya. Kelajak konturlari mavzusida esse yozish.	9-hafta yakuniga qadar
Seminarlarda ishtirok	10	Seminar mashg'ulotlarining barchasida ishtirok etgan talabalarga 10 ball beriladi. Har bir qoldirilgan (uzrsiz) dars uchun 20% (2 ball) olib tashlanadi.	
Oraliq nazorat №1	15	Mustaqil ta'lim uchun berilgan adabiyotlar bo'yicha esse yozish: 1 Toffler E. Uchinchi to'lqin	5- hafta yakuniga qadar
Oraliq nazorat №2	15	Ma'ruza va seminarlar davomida qo'llanilgan terminlarni konspekt qilish va lug'at ko'rinishida topshirish.	9- hafta yakuniga qadar
Yakuniy nazorat	40	Yozma ish shaklida	
Jami	100		

10. Akademik talablar

O'qituvchi va talaba o'rtasidagi o'zaro munosabat samimiy va beg'araz bo'lishi lozim. Talaba mustaqil bajargan topshiriqlarni belgilangan tartibda o'quv platforma orqali yuboradi va javobni ham shu tartibda oladi. Belgilangan muddatda bajarilmagan topshiriqlar qayta qabul qilinmaydi.

Plagiatning har qanday turi qat'iyan man etiladi. Shu tarzda topshirilgan topshiriqlar 0 ball hisoblanadi va qayta topshirilishiga yo'l qo'yilmaydi. O'qituvchi talaba tomonidan bajarilgan topshiriqlarni antiplagiat dasturida tekshiradi, originallik darajasi 75 foizdan past bo'lgan ishlar baholash uchun qabul qilinmaydi.

Har qanday baholangan topshiriqni bajarishda talabalarga quyidagilar taqiqlanadi:

– boshqa talabalar bilan ishlash va bir xil ishni yuklash (insholar, loyiha ishi, topshiriqlar va boshqalar);

- kitoblar yoki Internetdan boshqalarning asarlarini, ishlarini, tadqiqotlarini va g'oyalarini nusxalash va ularni o'ziniki sifatida topshirish.

Belgilangan muddatdan keyin taqdim etilgan ishlar, kechikish sabablaridan qat'iy nazar, qabul qilinmaydi va muddatlarni o'zgartirishga yo'l qo'yilmaydi.

Darslar davomida noutbuk, smartfon va boshqa shaxsiy elektron vositalardan foydalanish taqiqlanadi. Bunday vositalar kerak bo'ladigan mashg 'ulotlar paytida o'qituvchi ruxsati bilan ishlatish mumkin.